

Svatý Martin

Jak to bylo se svatým Martinem

Tradice a zvyky

Pranostiky

Jak to vlastně s tím svatým Martinem bylo?

Martin jehož jméno dostal po bohu války "Martinovi" se narodil dávno, velmi dávno roku 316 v malém městečku zvaném Sabarie, které se nachází na území dnešního Maďarska. Rostl, rostl až dospěl, měl ten správný věk a mohl se stát římským vojákem. Jednoho, velmi chladného dne, sedl Martin na svého bílého koně a vydal se jako správný voják na hlídku kolem hradu. V tom jej zastavil žebrák, „slituj se prosím“, pravil. Martin neměl u sebe nic (žádné jídlo, vodu, ani peníze). Měl však svůj červený rytířský plášť, neváhal ani minutu, seskočil ze svého bílého koně, vytasil meč a svůj rytířský plášť přesekl na dvě poloviny. Jednu daroval žebrákovi. Tímto činem se stal ochráncem chudých.

Po tomto počínu se Martin nechal pokřtít, dobrovolně se rozloučil s posláním vojenským a vydal se na cestu poustevníka. Nakonec své útočiště našel na území dnešní Francie, kde se stal knězem. Lidé měli Martina rádi a chtěli jej zvolit za svého biskupa. Martin však nechtěl, proto se v den volby nového biskupa schovával v chlévě s husami, aby jej lidé nenašli. Ale, co se nestalo? Husy ho svým kejháním prozradily, a tak se Martin přece jenom biskupem, stal. „Možná i proto se podle tradice na den svatého Martin, peče svatomartinská husa“, uzavírá své vyprávění tatínek.

„Tati, proč jezdil Martin na bílém koni? A proč maminka připravuje svatomartinské rohlíčky?“, ptá se Tomík. Bílý kůň symbolizuje první sníh, ne nadarmo se Tomi říká „na svatého Martina, bývá bílá peřina“ nebo „na svatého Martina drž se, synku, komína!“. A svatomartinské rohlíčky? Ty se dělají ve tvaru podkovy, té koňské podkovy, protože Martin byl mimo jiné i patronem všech koní.

Zkrátka a dobře, svátek Martina byl vždy velmi důležitý. Děti čekaly na první sníh, konaly se trhy, dospělí oslavovali nové víno, maminky pekly svatomartinské rohlíčky a čeledínům i děvečkám na statku končila smlouva – buď zůstali, nebo hledali práci u jiného hospodáře.

Svatomartinská pečená husa

Svatomartinské rohlíčky

Martinská koleda

Martinské víno

Svatomartinská husa:

Podle legendy rušilo svatého Martina při kázání kejhání hus natolik, že jako trest skončily husy jako lahodný pokrm na pekáči. Jiná legenda praví, že se svatý Martin schovával před volbou biskupem mezi husami, které ho svým kejháním prozradily.

Později konzumace husy označovala konec zemědělského roku a také šlo o přípravu na předvánoční šestidenní půst, který začíná právě 12. listopadu.

Svatomartinská koleda:

Služebnictvo v tu dobu dostávalo roční mzdu a často odcházelo „za lepším“. Celé dny a noci se proto pilo, tančilo a hodovalo. Svatomartinská koleda se „držela“ hlavně ve 14. století a přivydělávali si tak převážně studenti, knězi a nezvykle také katové.

Svatomartinská koleda:

Protože svátek svatého Martina bylo tradiční datum, kdy čeled' opouštěla sjednanou službu a hledala si nového hospodáře, dostávala toto pečivo na odchodnou (proto vandrovnice).
Martinské rohlíčky také dostávali koledníci, kteří na tento svátek chodili na martinskou koledu.

Na svatého Martina kouřívá se z komína.

Přijede-li Martin na bílém koni,

metelice za metelící se honí.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Přijede-li na šedém (mlhny), bude

zima střídavá; přijede-li na žlutém

(sucho), přijde zima tuhá a suchá.

Zůstane-li listí až do Martina na
stromech, čeká se dlouhá a tuhá

zima.

